

Nr 396

Av herr Hjalmarson m. fl., *angående den statliga bostadspolitik*en.

(Lika lydande med motion nr 337 i Första kammaren)

Årets statsverksproposition ger ånyo belägg för att det råder principiell enighet mellan regering och opposition i fråga om den bostadspolitiska målsättningen. Kravet på en hög bostadsproduktion upprätthålles sålunda konsekvent på samma gång som ett nytt, ehuru förhållandevis begränsat steg i riktning mot en avveckling av de generella bostadssubventionerna tages.

Detta konstaterande rörande de demokratiska partiernas principiella grundsyn på bostadsproduktionen och dess finansiering innefattar emellertid icke något ställningstagande till frågan om den takt i vilken det rådande bostadsunderskottet genom skilda åtgärder kan undanröjas och ej heller till frågan om den takt i vilken de generella bostadssubventionerna kan avvecklas. Ej heller innebär det att vi utan vidare accepterat den ram för bostadsbyggandet som departementschefen funnit lämplig.

Vi har för vår del under hela 1950-talet hävdat, att den enda möjligheten att snabbt nå balans mellan tillgång på bostäder till rimliga priser och rådande efterfrågan ligger i en frigörelse av bostadsproduktionen från beroendet av statens skatteinkomster. Det hittillsvarande systemet, som innebär att byggnadsföretagarna och särskilt de s. k. allmännyttiga och kooperativa bostadsföretagen i stor utsträckning får sina kostnader täckta av skattemedel, motverkar kostnadspressande konkurrens inom bostadsbyggandet. Det förhindrar det enskilda sparandet att söka sig till bostadsmarknaden. Fördenskull har vi krävt och kräver fortfarande en snabb avveckling av återstående generella bostadssubventioner med åtföljande frigörelse av bostadsmarknaden från alltför sträng statlig reglering. Detta möjliggör dessutom för staten att inrikta sitt bostadsstöd på sådana kategorier som har särskilt svag betalningsförmåga i förhållande till sitt bostadsbehov — flerbarnsfamiljer, åldringar, invalider, studerande ungdom etc.

Bostadsbyggandets omfattning

För nästa budgetår har departementschefen räknat med en lika hög bostadsproduktion som under år 1960, nämligen cirka 70 000 lägenheter. Av dessa antages cirka 66 000 lägenheter bli finansierade med statliga lån. Ramen för preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggandet, har på grundval härav fastställts till 970 mkr.

1* — *Bihang till riksdagens protokoll 1961. 4 saml. Nr 395—398*

Det är således en betydande del av vårt totala sparande som på detta sätt genom ett statligt ingripande reserveras för bostadsbyggandet. Härigenom minskas naturligen utrymmet för andra investeringar, exempelvis i industri, sjukhus, skolor, vägar, försvarsanläggningar etc. I fråga om dessa senare investeringar har finansministern i stället räknat med en viss återhållsamhet och nedskärning i förhållande till framförda önskemål. Finansministern har även sökt påverka de utanför statens bestämmanderätt liggande investeringarna, nämligen genom s. k. frivilliga överenskommelser med Sveriges industriförbund och kommunalförbunden. Självfallet borde denna restriktivitet, som är föranledd av bl. a. bristen på kapital, återspeglas även i fråga om bostadsinvesteringarna. Eljest torde knappast den önskade effekten, nämligen att undvika en överansträngning av resurserna, kunna ernås. Vi anser därför att en begränsning av de samlade investeringarna i samhället i avsikt att förhindra en inflationistisk utveckling inte kan undgå att även omfatta bostadsbyggandet. Mot bakgrunden härav inger det av departementschefen framförda förslaget att — till skillnad från vad som gäller beträffande övriga investeringsfaktorer — låsa fast bostadsbyggandet till ett angivet program vissa betänkligheter.

Tidigare har riksdagen på grund av svårigheterna att långt i förväg bedöma vilken produktionsomfattning konjunkturutvecklingen kunde medge inom bostadsbyggandets område tillämpat metoden att för kommande budgetår fastställa ett minimiprogram, vilket sedan utvidgats genom tillägg till lånemedelsramen. Härigenom kunde bostadsinvesteringarnas omfattning anpassas till vad som ur samhällsekonomisk synpunkt kunde anses försvarbart. Genom att departementschefen för nästa budgetår föreslår att man skall frångå detta system och i stället redan från början fastställa medelsramarna så att de ger utrymme för det bostadsbyggande som från bostadsmarknadssynpunkt ter sig motiverat och som det bör vara möjligt att förverkliga försvåras en anpassning av bostadsbyggandets omfattning till konjunkturutvecklingen. Då emellertid en mer rationell och produktionsbefrämjande planläggning av bostadsbyggandet anses fordra att kommuner och byggnadsföretagare redan på ett tidigt stadium får kunskap om vilken tilldelning av lånemedel de har att räkna med, vill vi icke motsätta oss att riksdagen på sätt föreslagits fastställer en ram för bostadsbyggandet. Därvid förutsättes emellertid att Kungl. Maj:t om så påkallas av konjunkturutvecklingen vidtager erforderliga jämkningar inom den sålunda angivna ramen.

Räntegarantier å underliggande lån

Föregående år fäste vi uppmärksamheten på den ur statsfinansiell synpunkt allvarliga utveckling som låg i de ständigt stegrade utgifterna för räntegarantier. Vi räknade vid denna tidpunkt att statens kostnader för varje ny årgång hus skulle stiga med ca 45 mkr. om icke någon avlastning

av anslaget skulle inträffa. Det har nu visat sig att denna beräkning låg i underkant. För nästa budgetår ökar nämligen ifrågasättande utgifter med icke mindre än 65 mkr., från 195 mkr. till 260 mkr. utan att någon förändring i det allmänna ränteläget förekommit. Inom få år kommer vi härigenom om ingen ändring genomföres att på detta anslag få räkna med uppåt en halv miljard kr. i generella bostadssubventioner.

Den bostadspolitiska effekten av räntegarantier kan, med den utveckling hyresmarknaden fått, i hög grad ifrågasättas. Genom att staten inte fullföljt sin ursprungliga tanke att låta räntegarantien upphöra för fastigheter som åtnjutit denna under tio år, har nämligen garantien medverkat till att öka hyressplittningen mellan olika produktionsårgångar av hus i stället för att minska spänningen mellan hyrorna i skilda fastigheter. Frågan om hyressplittningen har tidigare varit koncentrerad till en jämförelse mellan hyrorna i efterkrigsproduktionen och hyrorna i det bostadsbestånd som tillkommit före kriget. Numera har emellertid som en följd av den statliga subventionspolitiken vuxit fram en betydande skillnad i hyror mellan de bostäder som uppförts mellan åren 1942 och 1952 och bostäder byggda i slutet av 1950-talet. Denna hyresskillnad mellan lägenheter av i stort sett samma standard beror bl. a. på att räntegaranti utgår även till tidigare bostadsproduktion.

Vi föreslår därför i första hand, att räntegarantien skall upphöra att gälla för alla fastigheter som har åtnjutit sådan garanti i tio år eller därutöver. Detta innebär att garantien under nästa budgetår bör upphöra för alla hus som uppförts senast budgetåret 1951/52. För de fastigheter som därefter påbörjats före utgången av 1957 föreslår vi att staten garanterar den del av bottenlåneräntan som överstiger 5 %, och för fastigheter tillkomna tidigast 1958 eller som tillkommer framdeles föreslår vi att garantien omfattar de räntor som ligger över 4,5 %. Ränteeftergiften bör avse räntor som erlagts fr. o. m. ingången av år 1961. Den föreslagna skillnaden mellan lån avseende hus påbörjade före resp. fr. o. m. den 1 januari 1957 motiveras av att för de innan denna dag påbörjade husen betalas en procent lägre ränta å det statliga tertiärlånet.

Den av oss förordade minskningen av räntesubventionen slår helt naturligt ut i något högre hyra för den boende. Det må emellertid erinras om att i förhållande till nuvarande ränteläge ränteeftergiften innebär en hyressubvention på cirka 9 kr. per m² vid bundna och på cirka 12 kr. per m² vid obundna lån. Den reducering av det statliga hyresbidraget som här föreslås torde röra sig om cirka 4 kr. Även med denna reduktion av räntegarantien kommer de bostäder som uppförts i slutet av 1940-talet och i början på 1950-talet fortfarande att betinga ett lägre pris än nyproducerade, trots att de i standardhänseende torde vara fullt jämförbara med nybyggda lägenheter. Härtill kommer också att de ofta är mera centralt belägna, vilket för den boende bör ha ett betydande värde. Besparingen enligt vårt förslag kan

för budgetåret 1961/62 beräknas till 155 mkr. och för budgetåret 1962/63 till 170 mkr.

Ränta å statliga lån

Tertiärlåneränta

Den nuvarande tertiärlåneräntan är 4 %. Departementschefen föreslår icke någon ändring härutinnan. Detta innebär att samtliga de bostäder som produceras av s. k. allmännyttiga bostadsföretag erhåller en subvention i förhållande till gällande marknadsränta på omkring 6 kr. per m², medan de bostäder som bygges av enskilda företagare erhåller hälften av denna subvention. Uträknat per m² lägenhetsyta blir härigenom den generella subventionen för de hyresgäster som bor i lägenheter ägda av s. k. allmännyttiga företag 9 å 12 kr. i räntegaranti och 2: 50 å 6 kr. i tertiärlånesubvention eller tillhopa 11: 50 å 18 kr. För hyresgäster, som bor i bostäder producerade av enskilda företagare, blir siffrorna resp. 9 å 12 kr., 1: 25 å 3 kr. och tillhopa 10: 25 å 15 kr.

Statens kostnad för tertiärlånemedlen torde ligga omkring 5,5 å 6 %. Att då sätta räntan på tertiärlånen till 4 % är inte realistiskt. Med hänsyn härtill och med beaktande av risken för lån som ligger så högt i förhållande till säkerheten bör räntan sättas högre än bottenlåneräntan på 4,5 % och sekundärlåneräntan på 5 %.

Vi vill sålunda förordade en successiv reduktion av statens tertiärlåneföruster och förordar, att räntan på tertiärlånet sättes till 5,5 %. Enligt vår mening borde en tertiärlåneränta på 5,5 % tillämpas för alla tidigare utlämnade, ännu återstående tertiärlån. Då emellertid tertiärlånen redan är bundna för hus påbörjade t. o. m. 1957 till 3 % och med en löptid av 30 år, är det för närvarande omöjligt att höja räntan för andra än de lån som avser hus påbörjade efter den 1 januari 1958. Vi har emellertid låtit detta förhållande påverka vårt ställningstagande i vad avser avvecklingen av räntegarantien för fastigheter påbörjade före den 1 januari 1958. Som framgår av tidigare yrkande har vi för dessa fastigheter föreslagit en lägre räntegaranti.

Även de av oss förordade tertiärlåneräntorna innefattar fortfarande en icke obetydlig subvention, som är högre för vissa företag än för andra. Skillnaden i subventionen till olika företagstyper hänför sig till att tertiärlån över 85 % av belåningsvärdet endast lämnas till vissa kategorier låntagare, nämligen kommuner, s. k. allmännyttiga bostadsföretag och kooperativa företag. Det kan inte vara rimligt att subventionerna utgår med olika belopp till olika hyresgäster enbart beroende av huruvida de nödgas bo i en lägenhet producerad av de privilegierade företagen eller av de enskilda bostadsbyggarna. För att åstadkomma en utjämning av boendekostnaderna för dessa båda kategorier och för att stimulera till konkurrens mellan de olika

produktionsformerna på något så när lika villkor föreslår vi, att tertiärlån som lämnas utöver 85 % av belåningsvärdet skall löpa med högre ränta. Tills vidare vill vi nöja oss med 6 %. Detta motiveras ytterligare av den fria hyressättningen och av den skattefria avsättningen till fonder samt av rätten till schablontaxering för dessa företag. Dessa förmåner är nämligen ägnade att skapa särskilda tillgångar hos de sålunda privilegierade företagen.

E g n a h e m s l å n e r ä n t a n

Den räntegaranterade bottenlånegivningen för egnahem sträcker sig endast till 50 %, medan den uppgår till 70 % av belåningsvärdet för flerfamiljshus. Den del av egnahemslånen som ligger mellan 50 och 70 % av belåningsvärdet kan sålunda jämföras med primär- och sekundärkredit. Med hänsyn härtill är det rimligt att sätta en ränta för egnahemslånen som ligger något under vad som gäller för tertiärlånen. Vi anser fördenskull att räntan på egnahemslånen skall sättas till 5 %.

Denna höjning av räntan på tertiär- och egnahemslånen kan beräknas tillföra staten en inkomstökning på 12 mkr. för budgetåret 1961/62 och omkring 15 mkr. för budgetåret 1962/63.

R ä n t a å s. k. r e a k t i v e r a d e t i l l ä g g s l å n

Departementschefen har föreslagit att de under åren 1957 och 1959 till amortering helt eller delvis uppsagda tilläggslånen skall förräntas med 4 % eller enligt samma räntesats som nu gäller för tertiärlånen. Amorterings-tiden föreslås till 25 år för samtliga lån, att börja löpa samtidigt som lånen göres räntebärande nämligen fr. o. m. den 1 juli 1961.

Förslaget överensstämmer med vad 1958 års besparingsutredning förordade i hithörande hänseende. För vår del hävdade vi redan föregående år att de till amortering uppsagda tilläggslånen borde göras räntebärande. Enligt vår mening borde därvid lånen löpa med samma ränta som vi föreslagit för tertiärlån under 85 % av belåningsvärdet eller med 5,5 % och avse tiden fr. o. m. ingången av år 1961. Självfallet medför såväl departementschefens som vårt förslag att hyrorna i berörda fastigheter kommer att något stiga, enligt departementschefens förslag med ca 6 % på 1961 års hyror och enligt vårt förslag med 7—8 %. Hyrorna i de lägenheter som beröres av hyreshöjningen kommer likväl att understiga hyrorna i nyproducerade lägenheter, trots att någon skillnad i lägenhetsstandard inte kan anses föreligga.

För statens del innebär denna av oss förordade högre ränta en inkomstökning för budgetåret 1961/62 med cirka 15 mkr. och för budgetåret 1962/63 med cirka 14 mkr.

Vid utgången av 1960 kvarstod av tilläggslån som enligt beslut av riksdagen 1953 gjorts ränte- och amorteringspliktiga ett belopp av 104 mkr.

Ränta härå utgår med 3,5 %. I anslutning till vårt förslag ovan förordar vi en höjning av räntan till 5,5 %, varigenom staten skulle erhålla en inkomstökning under de närmaste budgetåren på ca 2 mkr. om året.

De tilläggs lån som alltjämt är amorteringsfria uppgår till ett belopp av 252 mkr. Vi föreslår, att de av dessa tilläggs lån, som avser hus påbörjade före den 1 januari 1958 blir ränte- och amorteringspliktiga fr. o. m. den 1 juli 1961. Liksom i fråga om ränteeftergiften anser vi skillnad böra göras mellan hus för vilka tertiärlåneräntan är bunden till 3 % och dem som kan bli — och blir — belastade med högre ränta. Även beträffande dessa föreslår vi en ränta på 5,5 %. Amorteringstiden föreslås till 25 år. Räntevinsten beräknas för budgetåret 1961/62 till 18 mkr.

Sedan 1960 års riksdag beslutat att kapitalsubventioner ej längre skall utgå till nyproducerade egnahem, finner vi anledning föreligga att ta upp frågan om förräntning och amortering även beträffande räntefria stående delar av egnahemslån. Vi föreslår, att sådana räntefria stående delar som beviljats under tiden 1948—1 juli 1953 skall fr. o. m. 1 juli 1961 förräntas och amorteras till hälften av det beviljade beloppet. Räntan bör fastställas till 4 % och amorteringstiden till 25 år. Ränteinkomsterna kan beräknas till ca 3 mkr. 1961/62 och 7 mkr. 1962/63.

Lånegränser m. m.

Vi har ovan illustrerat hur statens generella subventioner utgår med väsentligt högre belopp för lägenheter som produceras av s. k. allmännyttiga företag, kommuner och kooperativa företag. Trots den högre statliga subventionen har emellertid de s. k. allmännyttiga bostadsföretagen icke kunna bygga lägenheter till lägre pris än den enskilda företagsamheten. Favoriseringen av nämnda företag innebär att kapitalresurserna inte fått sin bästa användning och att bostadsproduktionen därför blivit mindre än vad som eljest kunnat vara fallet. Tvärtom är det dessa företag som gått i spetsen då det gällt att höja hyrorna, samtidigt som de arbetat på att höja de statliga lånevärdena och att öka subventionerna.

I och för sig vore det motiverat att fr. o. m. den 1 juli 1961 generellt fastställa en högsta lånegräns på 85 %, oavsett företagstyp. Det är emellertid möjligt att en sådan åtgärd skulle medföra påtagliga produktions-svårigheter för de företag som tidigare kommit i åtnjutande av 100 %-ig belåning. Vi vill därför förorda en successiv nedskärning av belåningsgränserna för kommunalägda, kooperativa och s. k. allmännyttiga bostadsföretag. Vi förordar därför till en början, att s. k. allmännyttiga och kommunala bostadsföretag skall få tertiärlån upp till 95 % av belåningsvärdet mot nu 100 % och kooperativa företag upp till 90 % mot nu gällande 95 %. Vidare bör amorterings- och förräntningsvillkoren för sådan del av tertiärlånet som ligger över 85 % skärpas. Vi har redan ovan förordat en ränta på 6 % på den del av tertiärlånet som ligger ovan 85 % av belånings-

värdet. Amorteringstiden för denna del av lånet synes oss böra sättas till 25 år.

Förvaltningsavgift

Vi vidhåller det av oss föregående år framförda förslaget om en särskild förvaltningsavgift för täckande av kostnaderna för en organisation som fordras i samband med utgivningen av statliga lån. En sådan engångsavgift bör, om — som vi nedan förordar — ett kreditgarantisystem genomföres, betraktas som en riskpremie och vid fortsatt statlig långivning utgöra ett bidrag till täckande av omkostnaderna i samband med långivningen. Avgiften bör sättas till 0,5 %, vilket överensstämmer med det av byggnadslåneutredningen på sin tid framlagda förslaget. Staten tillföres härigenom en inkomst på cirka 4 mkr. per år.

Bidrag till bostadsförbättrings verksamhet

Departementschefen föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 7 mkr. till 29 mkr., i första hand föranlett av att disponibelt belopp för innevarande budgetår har visat sig vara otillräckligt för att tillgodose efterfrågan på lån. De förslag till utvidgningar av bidragsgivning till invalidbostäder och av statsbidraget till fiskarbostäder synes ej föranleda någon mera betydande kostnadsökning. Vi har således ingen erinran gentemot dessa förslag. De står dessutom i överensstämmelse med vår uppfattning att statens bostadsbidrag i första hand bör koncentreras till grupper som på grund av svag betalningskraft har svårt att erhålla modern och ändamålsenlig bostad.

I överensstämmelse med tidigare förslag angående höjning av räntan på tertiärlån förordar vi dock att räntesatsen för bostadsförbättringslånen höjes till 5 %. Detta beräknas leda till en besparing på 2 mkr. för vart och ett av budgetåren 1961/62 och 1962/63.

Bostadspolitiska organ

Den bostadspolitiska organisationskommittén har genomgående avstyrkt av bostadsstyrelsen framförda förslag om förstärkning av den bostadspolitiska organisationen. Departementschefen har huvudsakligen anslutit sig till kommitténs uppfattning, och några personalförstärkningar i bostadsstyrelsen eller länsorganen har sålunda icke förordats för nästa budgetår. Det är enligt vår mening angeläget att bostadspolitiska organisationskommittén arbetar med all tänkbar snabbhet och att utredningsmannen presterar radikala och långtgående förslag till beskrningar och omläggning av organisationen. I riksdagsberättelsen har angivits att kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1961. Detta bör ske i så god tid att det blir möjligt att framlägga proposition i ärendet till nästa års vårriksdag.

Innan utredningens resultat föreligger är det helt naturligt svårt att för oss i detalj redogöra för de punkter, där man redan nu kan åstadkomma besparingar i organisationen. Mot bakgrunden av bl. a. vårt förslag om övergång till ett kreditgarantisystem föreslår vi dock, att anslaget till avlöning av icke-ordinarie personal hos bostadsstyrelsen sänkes med 1,2 mkr. och att motsvarande anslag för länsbostadsnämnderna reduceras med 600 000 kr. Omkostnadsanslagen bör i samband därmed minskas med resp. 400 000 och 150 000 kr. Besparingen på nämnda anslag för budgetåret 1961/62 skulle därmed uppgå till 2 350 000 kr.

K r e d i t g a r a n t i s y s t e m e t

I särskild motion föregående år yrkade vi, att riksdagen måtte besluta om en övergång till ett kreditgarantisystem, både för flerfamiljshus och egnahem. Besparingsutredningen förordade på sin tid främst med hänsyn till behovet av att förenkla den bostadspolitiska administrationen en utredning i frågan. Spörsmålet har också vid upprepade tillfällen behandlats i riksdagen bl. a. med anledning av från oss framförda förslag. Riksdagen har ställt sig i princip positiv till en sådan övergång och uttalade sig senast år 1959 för en undersökning om möjligheterna att på småhusområdet övergå till ett kreditgarantisystem i stället för statliga lån. I statsverkspropositionen föreslår departementschefen nu att denna undersökning skall anstå med hänsyn till bostadsbyggnadsutredningen. Vi kan inte godtaga detta motiv och vill erinra om att bostadsbyggnadsutredningens uppdrag uttryckligen icke omfattar frågan om bostadsbyggandets finansiering och det därmed nära sammanhängande spörsmålet om statens stöd till bostadsförsörjningen. Utredningens uppgift synes enligt direktiven främst vara inriktad på att få grepp om den framtida bostadsefterfrågan och dess lokalisering samt att få klarlagt bostadsbehoven för särskilda grupper, såsom barnfamiljer och åldringar, samt föreslå olika åtgärder för en planmässig och snabb förbättring av bostadsförhållandena för dessa särskilt betalnings-svaga grupper.

Enligt vår uppfattning synes vidare redan nu ett sådant utredningsmaterial föreligga att det är möjligt att med utgången av juni månad 1960 ersätta det nuvarande lånesystemet med ett kreditgarantisystem. Vi vill här erinra om den inom socialdepartementet utarbetade promemorian av den 5 december 1958 om en övergång till kreditgarantisystem för egnahemsbelåning. Enligt denna bör statlig garanti lämnas kollektivt och omfatta vissa allmänna förlustrisker. Härigenom kan undvikas den omgång, som en individuell prövning i varje enskilt fall medför. En självrisk omfattande 5 000 kr. per lån bör långivaren själv kunna stå för. Systemet medför att hela låneprövningen kan överföras från de statliga organen till sparbankerna, varigenom en betydande lättnad i det statliga administrativa arbete

som nu belastar bostadsstyrelsen och dess lokalorgan undvikes. Vi anser för vår del den förordade anordningen praktisk och yrkar ett försöksvis tillämpande av densamma i fråga om egnahemsbyggandet.

Även för flerfamiljshus bör enligt vår mening kreditgarantisystemet tillämpas. I avbidan på närmare erfarenheter om hur den kollektiva kreditgarantigivningen kommer att utfalla beträffande egnahemmen anser vi det lämpligt att i fråga om flerfamiljshusen kreditgarantien lämnas efter individuell prövning.

Givetvis måste en övergång till kreditgarantisystemet innebära att de kreditinstitut som skall tillhandahålla lånen har motsvarande möjlighet till upplåning på den allmänna kapitalmarknaden. Detta förutsätter en motsvarande minskning av statens egen upplåning.

Eftersom staten genom utlämnande av kreditgarantier ikläder sig ekonomiska risker, anser vi det som nämnt skäligen upplägga en riskfond genom att låntagaren vid lånets lyftande avkräves en engångsavgift om $\frac{1}{2}$ % av lånebeloppet.

Under åberopande av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta,

A. 1) att den statliga bostadslångivningen fr. o. m. den 1 juli 1961 skall ersättas av ett kreditgarantisystem;

2) att i anledning därav varken preliminära beslut skall meddelas angående lån från Lånefonden för bostadsbyggande eller anslag anvisas till samma fond från nämnda datum;

3) att för erhållande av kreditgaranti en engångsavgift av 0,5 % skall erläggas;

4) att räntegarantien skall upphöra, då den tidigare fastställda giltighetstiden å tio år utgått;

5) att räntegaranti, avseende räntor å underliggande lån som hänför sig till tiden fr. o. m. den 1 januari 1961, skall grundas på en räntesats av 5 % vad avser hus påbörjade före den 1 januari 1958 och en räntesats på 4,5 % vad avser senare påbörjade hus;

6) att egnahemslån och förbättringslån avseende hus som påbörjats fr. o. m. den 1 januari 1958 skall för tid fr. o. m. den 1 januari 1961 förräntas efter en räntesats av 5 %;

7) att tertiärlån mellan 70 och 85 % av belåningsvärdet för hus påbörjade fr. o. m. den 1 januari 1958 skall för tid fr. o. m. den 1 januari 1961 förräntas efter en räntesats av 5,5 %;

8) att tertiärlån till den del de överstiger 85 % av belåningsvärdet för hus påbörjade fr. o. m. den 1 januari 1958 skall för tid fr. o. m. den 1 januari 1961 förräntas efter en räntesats av 6 %;

9) att de tillägglån, som enligt beslut av 1953, 1957 och 1959 års riksdagar gjorts amorteringspliktiga, skall för tid fr. o. m. den 1 januari 1961 förräntas efter en räntesats av 5,5 %.

10) att de tillägglån, som avser hus påbörjade före den 1 januari 1958, skall till den del de icke på grund av tidigare riksdagsbeslut redan är amorteringspliktiga bli ränteech amorteringspliktiga fr. o. m. den 1 juli 1961 efter en räntesats av 5,5 % och med en amorteringstid av 25 år;

11) att räntefria stående delar av egnahemslån, som beviljats under tiden 1948—1 juli 1953, skall fr. o. m. den 1 juli 1961 förräntas och amorteras till hälften av det beviljade beloppet efter en räntesats av 4 % och med en amorteringstid av 25 år;

12) att godkänna följande avlöningsstat för bostadsstyrelsen att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 120 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	39 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 480 800
4. Ersättning till experter och sakkunniga, förslagsvis	15 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	659 300
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	68 500

Summa kronor 3 383 000;

13) att till *Bostadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 383 000 kronor;

14) att till *Bostadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 296 000 kronor;

15) att godkänna följande avlöningsstat för länsbostadsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	885 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	127 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 290 000
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, förslagsvis	280 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	908 700
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	71 200

Summa kronor 4 562 000;

16) att till *Länsbostadsnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 562 000 kronor;

17) att till *Länsbostadsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 591 000 kronor;

18) att till *Kapitalmedelsförluster och ränteftergifter å vissa bostadsbyggnadslån* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 105 000 000 kronor; samt

B. att, om förslagen under A. 1)—3) ovan icke vinner riksdagens bifall,

1) tertiärlån, till vilka tillstånd lämnas tidigast den 1 juli 1961, skall beviljas upp till 85 % av den totala produktionskostnaden mot enbart in-teckningssäkerhet, oavsett förvaltningsformerna, upp till 95 % för s. k. allmännyttiga företag mot kommunal borgen och upp till 90 % för kooperativa och enskilda företag mot borgen av kommun, industriföretag eller annat företag av motsvarande ekonomisk styrka, samt till den del de överstiger 85 % av belåningsvärdet amorteras på 25 år;

2) vid utgivande av statliga bostadslån en förvaltningsavgift om 0,5 % skall uttagas i samband med lånets utbetalande;

3) medgiva, att under budgetåret 1961/62 preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må meddelas intill ett belopp av 900 000 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1961

Gunnar Heckscher
Ernst V. Staxäng

Tage Magnusson
Carl Östlund

Jarl Hjalmarson
T. G. von Seth
Eric Nilsson